

Pravila poslovanja s posebno položnico

1. Namen

Namen Pravil poslovanja s posebno položnico (v nadaljevanju: Pravila) je urejanje odnosov pri poslovanju s posebno položnico (v nadaljevanju: PP) med:

- banko in Zbirnim centrom;
- banko in plačnikom;
- banko in upnikom.

Pravila podrobneje opredeljujejo:

- temeljne lastnosti PP;
- članstvo in udeležence v shemi ter odnose med njimi;
- standarde izmenjave podatkov;
- reševanje reklamacij;
- opravljanje obračuna in poravnav.

Pravila sooblikujejo shemo PP, kot je opredeljeno v Dogovoru o načinu poslovanja s plačilnimi instrumenti: posebno položnico, direktno obremenitvijo, direktno odobritvijo in trajnim nalogom (v nadaljevanju: Dogovor).

2. Pomen izrazov

Izrazi, uporabljeni v tem dokumentu, imajo naslednji pomen:

- **banka iniciator:** banka, ki je sprejela vplačilo PP;
- **banka upnika:** banka, ki vodi račun upnika;
- **banka:** banka, hranilnica ali Hranilno kreditna služba, podpisnica Dogovora;
- **dolžnik:** oseba, za katerega je izkazana obveznost plačila;
- **komitent:** pravna in fizična oseba, ki ima račun odprt pri katerikoli banki in nastopa kot upnik – izdajatelj PP ali kot dolžnik;
- **novi plačilni instrumenti (NPI):** posebne položnice (PP), direktne odobritve (DO), direktne obremenitve (DB) in trajni nalogi (TN);
- **plačilni sistem:** plačilni sistem, prek katerega se izvede denarna poravnava;
- **plačnik:** fizična ali pravna oseba, ki poravnava obveznosti za svoj račun ali za račun dolžnika;
- **pogodbena banka:** banka, pri kateri ima poslovni partner odprt račun in s katero podpiše Izjavo o vključitvi v poslovanje s plačilnimi instrumenti;
- **udeleženci sistema ZC:** banke, Banka Slovenije, UJP, komitenti in upravljavec sistema ZC;
- **UJP:** Uprava Republike Slovenije za javna plačila;
- **upnik:** komitent (prejemnik plačila), ki prejme denarna sredstva iz naslova poravnavanja obveznosti s PP;
- **upravljavec sistema ZC:** Bankart d.o.o.;
- **ZBS:** Združenje bank Slovenije;
- **ZC:** Zbirni center.

3. Pravne podlage

Izhodišče za oblikovanje Pravil je Dogovor. Pri oblikovanju Pravil so upoštevana temeljna načela za sistemsko pomembne plačilne sisteme ter veljavna zakonodaja.

4. Definicija instrumenta

PP je standardiziran papirni kreditni plačilni nalog, ki ga izstavi upnik dolžniku za poravnavo plačil do mejnega zneska, ki ga določi odbor za plačilni promet in na podlagi katerega plačnik poravnava obveznosti do upnika.

Obrazci morajo biti natisnjeni pri eni izmed tiskarn, ki so uvrščene na seznam, objavljen na spletni strani ZBS in izpolnjeni v skladu s predpisanim standardom obrazca PP, objavljenim na spletni strani ZBS.

5. Udeleženci plačilne sheme in odnosi med njimi

Plačilna shema določa odnose, postopke oz. procese in standarde za poslovanje s PP.

Udeleženci plačilne sheme PP so:

- člani sistema ZC;
- dolžniki/plačniki;
- BS in UJP;
- upniki;
- upravljavec sistema ZC.

Člani sistema ZC so banke. Banka Slovenije in UJP postaneta udeleženca, ko podpišeta sporazum s podpisnicami Dogovora. Upnik postane udeleženec, ko podpiše Izjavo o vključitvi v poslovanje s plačilnimi instrumenti. Dolžnik/plačnik postane udeleženec, ko PP predloži članu sistema ZC. Upravlavec sistema ZC zagotavlja sistem procesiranja in izmenjavo podatkov prek ZC.

5.1. Odnos med člani sistema ZC

Odnos med člani sistema ZC nastane s pristopom banke k Dogovoru. Člani sistema ZC morajo izvajati poslovanje s PP v skladu s Pravili ter Navodili in standardi za izmenjavo podatkov prek Zbirnega centra.

5.2. Odnos med člani sistema ZC – UJP in ZC – Banko Slovenije

Medsebojni odnosi med člani sistema ZC in UJP in člani sistema ZC in Banko Slovenije se določijo s posebnim sporazumom, ki ga z UJP in Banko Slovenije sklene ZBS, v imenu članic ZBS.

5.3. Odnos med člani sistema ZC in komitenti

Razmerja nastanejo s podpisom Izjave o vključitvi v poslovanje s plačilnimi instrumenti, s sprejemom Splošnih pogojev poslovanja s PP oziroma s predložitvijo PP s strani plačnika.

Upnik podpiše Izjavo o vključitvi v poslovanje s plačilnimi instrumenti pri članu sistema ZC, pri katerem ima odprt račun.

5.4. Odnos med člani sistema ZC in upravljavcem sistema ZC

Razmerja nastanejo s podpisom Pogodbe o izmenjavi podatkov pri poslovanju prek Zbirnega centra, Pravil delovanja sistema Zbirni center, Pravil delovanja sistema ZC v izrednih okoliščinah in Dogovora o nivoju zagotavljanja storitev ZC.

Obveznost do upravljavca sistema ZC iz naslova poslovanja s PP prek ZC poravna banka, ki je sprejela vplačilo s PP.

6. Prenehanje članstva v sistemu ZC

6.1. Aktivnosti in postopki pri izstopu člana sistema ZC

Upravlavec sistema ZC izvaja aktivnosti skladno s Pravili delovanja sistema Zbirni center.

Član sistema ZC, ki izstopa, je dolžan v času odpovednega roka obvestiti svoje upnike o prenehanju opravljanja te storitve oz. urediti odnos z upniki.

6.2. Aktivnosti in postopki pri izključitvi člana sistema ZC

Upravlavec sistema ZC pri izključitvi člana sistema ZC izvaja aktivnosti v skladu s Pravili delovanja sistema Zbirni center in o izvedenih aktivnostih obvešča člane sistema ZC. Izključitev člana sistema ZC je lahko začasna ali trajna.

Začasno izključeni član sistema ZC je dolžan obvestiti svoje komitente, da vplačil PP ne bo izvajal do ponovnega obvestila.

Trajno izključeni član sistema ZC je dolžan v roku 8. dni, od dneva trajne izključitve, izvesti postopke, ki so opredeljeni v poglavju o izstopu, ki so opredeljeni v Pravilih delovanja sistema Zbirni center.

7. Standardi izmenjave podatkov

7.1. Med člani in komitenti

Standardi za izmenjavo podatkov PP so opredeljeni v:

- Navodilih in standardih za izmenjavo podatkov prek ZC;
- Šifrantih.

Član sistema ZC pošilja upniku, oziroma upravlavec sistema ZC pripravi za prevzem s strani upnika podatke o PP v standardu:

- vodilni zapis 90;
- osnovni zapis PP 01;
- delni zbirni zapis PP 91;
- zbirni zapis 99.

7.2. Standardi za izmenjavo podatkov med članom sistema ZC in upravljavcem sistema ZC

Standardi za izmenjavo podatkov PP so opredeljeni v:

- Navodilih in standardih za izmenjavo podatkov prek ZC;
- Šifrantih;
- Centralnem registru ZC;
- Statistikah ZC.

Upravljavec sistema ZC prevzema podatke o PP s strani članov sistema ZC v standardu:

- vodilni zapis 90;
- osnovni zapis PP 01;
- zbirni zapis 99;
- kontrolni zapis 00, 11, 22.

Upravljavec sistema ZC pripravi za prevzem podatke o PP članom sistema ZC v standardu:

- vodilni zapis 90;
- osnovni zapis PP 01;
- delni zbirni zapis PP 91;
- zbirni zapis 99;
- kontrolni zapis 00, 11;
- informativni zapis 98;
- statistični zapis 31, 32.

8. Obračunavanje in poravnave

Upravljavec sistema ZC izdelava delne zbirne zapise o PP, ki prejemniku podatkov (upniku) služijo kot pomoč pri usklajevanju podatkovnega in denarnega toka.

Banke iniciatorke nakažejo sredstva za vse vplačane PP na račun upnika. Znesek nakazila mora biti enak posredovanim podatkom. Pri nakazilu kritja za PP banka upošteva standard izpolnitve podatka o sklicu odobritve upnika, kot je navedeno v dokumentu Šifranti.

8.1. Roki izvajanja poravnav

Poravnave se izvajajo v skladu z Urnikom obdelav podatkov v sistemu ZC in poravnav (priloga št. 1 Pravil delovanja sistema Zbirni center).

Plačilo je dokončno, ko banka upnika prejme kritje za vplačane PP od posameznega člana plačilne sheme PP na svoj račun.

8.2. Način izvajanja poravnav

Poravnave se opravljajo na bilateralni osnovi prek plačilnih sistemov.

9. Reklamacije

Reklamacije, ki izhajajo iz naslova izmenjave podatkov, rešujeta pošiljatelj in prejemnik podatkov oziroma člani sistema ZC in upravljavec sistema ZC v skladu z določili iz Navodil in standardov za izmenjavo podatkov prek Zbirnega centra.

Reklamacije, ki nastajajo iz vsebine podatkov ali neskladnosti denarnega in podatkovnega toka rešujejo komitenti pri banki, ki je sprejela vplačilo s PP.

10. Prehodne in končne določbe

Vse informacije in podatki, ki se nanašajo na poslovanje s PP, so zaupne narave. Banka se zavezuje, da jih bo obravnavala kot poslovno skrivnost, osebne podatke plačnikov pa v skladu z določili Zakona o varstvu osebnih podatkov.

Ta Pravila veljajo tudi za že vključene upnike v poslovanje s PP.

Ta Pravila se lahko spremenijo in dopolnijo, če to predlaga najmanj 5 podpisnic Dogovora, na predlog Nadzornega sveta ZBS, arbitražne komisije ali Strokovnega odbora za izvajanje dogovora NPI.

Ta Pravila veljajo od novembra 2009.